

філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича (12 травня 2017 р.), Житомир. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/28006>

4. Футбол. ЧС–2020. Уельс–Швейцарія. ТРК «Україна», 12.06.2021 р.
5. Футбол. ЧС–2020. Нідерланди–Австрія. ТРК «Україна», 17.06.2021 р.
6. Футбол. ЧС–2020. Франція–Швейцарія. ТРК «Україна», 28.06.2021 р.
7. Футбол. ЧС–2020. Італія–Англія. ТРК «Україна», 11.07.2021 р.
8. LIVE MMA PRO 19. Битва у фортеці-IV, XSport, 25.05.2019 р.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-262-6-18>

А. МАНЬКО

*ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Старобільськ)*

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА «ЗУКРАЇНІЗОВАНИХ ТАНКА» І. НИЗОВОГО

Талановитий український літератор із Луганщини І. Низовий у своїй поезії любив експериментувати з жанрами, зокрема часто звертаючись до класичної японської поезії, творчо переосмислюючи та уміло трансформуючи її. Загалом поетичні мініатюри І. Низового – це приклад унікальних художніх варіацій, які містять у собі ключові аспекти письменницьких шукань.

У ранніх дослідженнях ми вже звертали увагу на специфіку малих форм у поетичному арсеналі письменника, зокрема на жанрові особливості, ідейно-змістові та проблемно-тематичне спрямування «українізованих хайку» І. Низового [8, с. 142–148]. Метою цього дослідження є розкриття художньої трансформації класичного японського жанру танка у творчості І. Низового.

Танка – це провідний поетичний жанр японської класичної поезії, який за своєю структурою є коротким п'ятирядковим віршем, побудованим за принципом: 5–7–5–7–7 складів у кожному рядку [6, с. 6]. Головна особливість найдавніших описових, досить наївних, на думку сучасного читача, віршів-танка полягає в тому, що вони не були повністю самостійними, тобто композиційно й тематично

завершеними творами. Це були, головним чином, контекстуально зумовлені ліричні відступи, які, будучи вирваними з загального контексту, стають незрозумілими й потребують докладного тлумачення; своєрідні поетичні вкраплення до прозаїчного тексту епічного характеру, покликані передати емоційний стан героя, про якого йшла мова [1, с. 7]. В інших джерелах знаходимо інформацію про те, що насамперед танка як один із найдавніших жанрів японської національної поезії мав надзвичайно великий вплив на формування усіх провідних прозових жанрів давньої японської літератури, які своїм народженням по суті завдячують саме поезії танка [7, с. 7].

Такий жанровий синкретизм, синкретизм художньої образності, злютованість проблемно-тематичних та ідейно-змістових компонентів поезії та прози спостерігається й у творчості І. Низового. Автор варіює ритмічну структуру класичного японського жанру, суворо не дотримуючись правил складоподілу заявленого силабічного вірша (5–7–5–7–7), однак працюючи в рамках канонізованої п'ятирядкової класичної форми. Три цикли авторської поезії «Зукраїнізована танка», «На мотив японських танка» та «Українізована танка», а також окремі поезії з циклу «П'ятипелюстник», «Коли до мене рима не приходить», «Подорожні нотатки», «Мінівірші», «Дай, боже, днини погожої», «Осінні варіації», «Епітафія», які сам автор визначає не як танка, а як мініатюри, мінівірші, нотатки чи взагалі утримується від коментування обраного жанру, гармонійно вписуються в загальну авторську композицію, демонструючи екзистенційну кризу письменника, спричинену тодішніми українськими реаліями, глобальними проблемами людства та невиліковною хворобою. Його танка, подібно до найдавніших японських поезій тотожного жанру, вповні розкриваються в цілокупності його прозового та поетичного спадку і є контекстуально залежними, на відміну від тих же авторських хайку (хоку), яким І. Низовий явно віддавав перевагу та які завдяки своєму значному обсягу в авторській поетичній спадщині здатні самостійно, у відриві від решти творів, достатньою для розуміння мірою презентувати індивідуально-авторську картину світу.

Канва проблематики та ідейно-тематичного змісту пов'язана з ключовими художніми образами танка – України та образу самого

І. Низового, які здебільшого відображені в дотичній площині. Найчастіше Україна постає в характерних для творчості письменника *концептуальних образах*:

– *позитивному* – *ріднокрай* (такі танка по своїй суті найближчі до класичного японського жанру через зображення пантеїстичного злиття, таємні смисли і філософські узагальнення, закладені автором між рядками): «Світ за очі... А що там, / за овидом далеким, / за церквою старою? / Квітухий сад? Гречане біле поле / чи поле бурякове?» («Українізована танка») [3, с. 287]; «Засліплений сонцем, / Пірнаю в життєву глибіню, / Аби пригадати, / Як плавати вчився / В дитинстві» («На мотив японських танка») [5, с. 29];

– *негативному* – *держава* (такі поезії громадського звучання є характерною творчою візиткою поета-публіциста): «В критичному віці / я втратив не лише здоров'я – / у мене забрали єдину мою Україну! / Живу в регіоні, / де хочеться скорше померти...» («Епітафія») [4, с. 87]; «Прем'єрський бас / Атлантику долає. / Верховна Рада / вдячно реваншує. / А де ж подівся наш гарант самотній?» («Зукраїнізована танка») [2, с. 59].

Отже, у своїй творчості І. Низовий уміло перекодує тексти класичного японського жанру танка відповідно до сучасних йому реалій, його картини світу та індивідуальної стильової манери.

Література

1. Антологія японської класичної поезії. Танка. Ренга (VIII – XV ст.) / переклад з японської, коментарі, упорядкування, передмова І. Бондаренка. Київ: Факт, 2004. 912 с.
2. Низовий І. Д. Біла вежа – рідний Вавілон: поезії, переклади, суржикомовна лірика. Луганськ: ПП Афанасьєва В. І., 2007. 116 с.
3. Низовий І. Д. Найвище право – жить відверто: поезії, проза, переклади. Луганськ: ЧП Сувальдо В. Р., 2010. 328 с.
4. Низовий І. Д. Самопізнання: поезії. Луганськ: ПП Афанасьєва В. І., 2006. 100 с.
5. Низовий І. Д. Сум'яття: лірика та антилірика. Луганськ: Луга-принт, 2003. 56 с.
6. Японська класична поезія / передмова та переклад з яп. І. П. Бондаренка. Харків: Фоліо, 2008. 415 с.
7. Японська література: Хрестоматія. Том II (XIV–XIX ст.) / упоряд. І. П. Бондаренко. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 696 с.

8. Pinchuck T. S., Manko A. M. Literary portrait of Ivan Nyzovyi. The features of “transplantation” of Japanese poetic tradition in the plane of Ukrainian lyrics (on the example of haiku). *Actual problems of philological sciences and methods of teaching: collective monograph* / O. Goroshkina, I. Hlukhovtseva, K. Hlukhovtseva, V. Kyzlyova, etc.; edited by Professor V. V. Kyzlyova. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2021. pp. 134–151.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-262-6-19>

I. МАЦЕГОРА

Запорізький національний університет

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ СКЛАДНИХ ІМЕННИКІВ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ЛЕКСИКОГРАФІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Складне слово є особливим феноменом у системі лексики й словотвору. В сучасній лінгвістиці давно точаться дискусії стосовно до необхідності виокремлення особливого розділу словотвору – композитології, тобто вчення про утворення похідних складних слів [6; 7].

Проблема дослідження складених слів відображена в працях багатьох лінгвістів. Мовознавці досліджують різні аспекти проблеми складених слів: вивчається семантика словоскладання [цит. за: 7, с. 5], його стилістичні можливості [1] і дистрибутивно-валентні особливості, структурно-семантична класифікація [цит. за: 6] і моделі [7]. Словоскладання розглядається в аспекті неології [6], а також з огляду на фонетику й орфографію [7], учені аналізують складні слова в порівнянні зі словосполученнями, а також досліджують комбінації різної структури [цит. за: 3, с. 12].

Мета цього дослідження – на матеріалі даних перекладної лексикографії [8; 9] простежити специфіку перекладу складних іменників, з’ясувавши основні способи їх передачі в українській та російській мовах.